

13 Bainistíocht na gCoimisinéirí loncaim ar thuarascálacha maidir le hidirbhearta amhrasacha

13.1 Tugadh an ceanglas isteach leis an Acht um Cheartas Coiriúil (Sciúradh Airgid agus Maoiniú Sceimhlitheoireachta), 2010 ('an tAcht'), go gcuirfidh daoine ainmnithe tuarascálacha maidir le hidirbhearta amhrasacha (tuarascálacha) isteach i gcás go mbeidh amhras orthu gur thit maoiniú sceimhlitheoireachta nó sciúradh airgid amach, sciúradh airgid ar fháltais na himghabhála cánach san áireamh.¹

13.2 Áirítear le daoine ainmnithe, i measc daoine eile, institiúidí airgeadais, iniúchóirí/cuntasóirí agus daoine den lucht dlí. Caithfear na tuarascálacha a chur isteach chuig na Coimisinéirí loncaim agus chuig Aonad Faisnéise Airgeadais an Gharda Síochána.

13.3 Fuair na Coimisinéirí loncaim thart ar 125,000 tuarascáil sa tréimhse cúig bliana idir 2016 agus 2020. D'fhéadfadh scrúdú ar thuarascálacha faisnéis áisiúil a sholáthar do na Coimisinéirí loncaim chun gníomhaíocht scáthghilleagair a chomhrac.

13.4 Caitear súil sa scrúdú seo ar na próisis atá i bhfeidhm sna Coimisinéirí loncaim a bhfuil tuarascáil á fáil acu, na córais chun torthaí a measúnúithe ar thuarascálacha a bhailiú agus a thuairisciú, agus éifeachtacht na gCoimisinéirí loncaim i dtaobh an próiseas tuarascálacha a bhainistiú.

Rátáil riosca tuarascálacha

13.5 Aistrítear na tuarascálacha a fhaightear chuig an Oifig um Thuarascálacha maidir le hidirbhearta Amhrasacha sna Coimisinéirí loncaim (OTIA). Meaitseálann an Oifig sin gach tuarascáil a fhaightear le taifead cáinócóra (sa chás gur féidir) agus sannann sí rátáil riosca don tuarascáil. Seoltar tuarascálacha ansin chuig na haonaid ábhartha chomhlíonta de chuid na gCoimisinéirí loncaim lena n-athbhreithniú.

13.6 Déanann oifigigh OTIA tuarascálacha a chur i gcuntas i dtosach ar a córas Faisnéise Gnó Comhtháite (IBI).² A luaithe a chríochnaítear meaitseáil idir an tuarascáil agus taifead cáinócóra, uaslódáiltear an tuarascáil go huathoibríoch chuig córas Bainistíochta Cásanna (RCM) na gCoimisinéirí loncaim — córas cásoibre ina gcuirtear gníomhaíochtaí idirghabhála comhlíonta i dtaifead.³ Leanann tuarascálacha de bheith ar IBI mura féidir iad a mheaitseáil le taifead cáinócóra. Leanann tuarascálacha a mheaitseáiltear le próifíl nach mbaineann ach leis an Roinn Coimirce Sóisialaí (RCS) de bheith ar IBI.⁴

13.7 Sannann na Coimisinéirí loncaim rátáil riosca go huathoibríoch do gach tuarascáil. Forbraíodh an córas rátála riosca uathoibríoch in 2014. Tá sé bunaithe ar fhoirmle atá tógtha isteach sa chóras ina gcuirtear san áireamh raon sonraí struchtúracha agus neamhstruchtúracha, lena n-áirítear an tsuim airgeadaíochta, eochairfhocail agus an tír ónar tháinig na cistí nó a bhfuil na cistí á seoladh chuici. Ní imríonn foinse na tuarascála aon tionchar ar an rátáil riosca. (Ó institiúidí airgeadais a thagann breis agus 90% de na tuarascálacha a fhaightear.)

¹<http://www.irishstatutebook.ie/eli/2010/act/6/enacted/en/html>

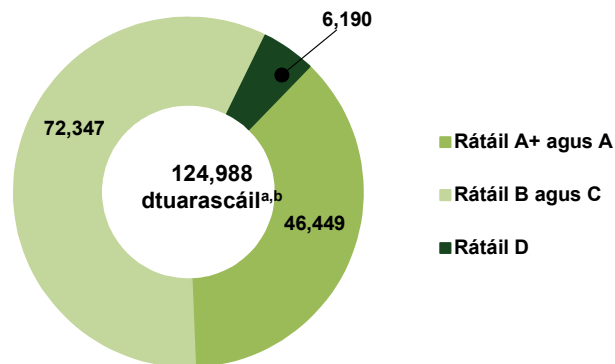
² Is é IBI príomhuirlis tuairiscithe na gCoimisinéirí loncaim chun tuarascálacha maidir le hidirbhearta amhrasacha a bhailiú agus a chur i dtaifead. Sular cuireadh isteach go leictreonach iad (Meán Fómhair 2020), rinneadh tuarascálacha a ionchur de láimh isteach in IBI.

³ D'úsáid na Coimisinéirí loncaim córas ar a dtugtar 'ICMLite' nuair a bhí cásobair ar bun le gach tuarascáil (mheaitseáilte agus neamh-mheaitseáilte) roimh Mheitheamh 2020. Ó Mheitheamh 2020 ar aghaidh, déantar gach cás meaitseáilte (seachas tuarascálacha a bhain rátáil D amach) a uaslódáil go huathoibríoch chuig RCM. Ní uaslódáiltear cásanna neamh-mheaitseáilte chuig RCM mar gheall nach féidir iad a nascadh le haonad comhlíonta (sa bhrainse ábhartha, ina ndéileáiltear le gnóthaí cánach an cháinócóra). Is féidir amharc orthu agus cásobair a dhéanamh orthu trí chóras IBI, áfach.

⁴ Cé go n-aistrítear tuarascálacha a mheaitseáiltear le próifíl nach mbaineann ach le RCS chuig RCM, sanntar iad do bhrainse ábhartha agus rinneadh iad a chatagóiriú mar thuarascáil mheaitseáilte tríd an tuarascáil seo.

- 13.8** Níor nuashonraíodh an córas rátála riosca ó 2014 agus, ar an ábhar sin, ní chuirtear focail nua agus dul chun cinn teicneolaíochta san áireamh ann. Luaigh na Coimisinéirí loncaim gur beartaíodh tabhairt faoi athbhreithniú ar rátáil riosca tuarascálacha in 2020. Cuireadh an t-athbhreithniú ar fionraí go sealadach mar gheall ar Covid-19 ach tá tús curtha leis anois.
- 13.9** Titeann rátáil riosca amach ar roinnt leibhéal. Déanann oifigigh OTIA athbhreithniú de láimh ar gach tuarascáil agus is féidir leo an rátáil a ghineann an córas a leasú má bhraitheann siad go bhfuil an rátáil ró-íseal nó ró-ard. Chuir an scrúdú seo an rátáil uathoibríoch a shannann an córas i gcomparáid leis an rátáil a mheas OTIA. Dheimhnigh sé sin gur leasaigh OTIA an rátáil ar 8,552 tuarascáil (7%). Bhí an líon céanna, a bheag nó a mhór, den dá leasú seo ann, agus méadaíodh an rátáil riosca i measc beagán de bhreis ar leath na gcásanna agus laghdaíodh an rátáil riosca i measc beagán faoi bhun na leithe eile de na cásanna.
- 13.10** Leagtar amach an rátáil deiridh a cuireadh i bhfeidhm ar gach ceann de na 124,988 dtuarascáil a fuarthas i gcaitheamh na tréimhse 2016-2020 i bhFíor 13.1.

Fíor 13.1 Rátálacha tuarascálacha maidir le hidirbhearta amhrasacha, 2016 go 2020

Foinse: Na Coimisinéirí loncaim. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste.

Nótaí: a Níl aon rátáil ag dhá thuarascáil.

b Anuas air sin, fuarthas 81 tuarascáil i gcruachóip nár ionchuireadh de láimh isteach sa chóras amhail Aibreán 2021. Dheimhnigh na Coimisinéirí loncaim go bhfuil na cásanna go léir ar an gcóras amhail deireadh Lúnasa 2021.

- 13.11** Tríd is tríd, tugann an rátáil a sannadh don tuarascáil méid an athbhreithnithe a gheobhaidh sé ó oifigigh na gCoimisinéirí loncaim le fios.
- Meastar gurb ionann cásanna a bhfuil rátáil A+ agus A acu agus iad siúd lena mbaineann an riosca is airde agus, a luaithe a fhaigheann an brainse de chuid na gCoimisinéirí loncaim a bhfuil úinéireacht aige ar an gcás iad, osclaítear iad chun go ndéanfar bainistíocht cáis ghníomhach orthu.
 - Catagóirítear cásanna a bhfuil rátáil B agus C acu amhail cásanna ísealtosaíochta agus oibrítear orthu má bhíonn acmhainní ar fáil. Mura sannann an brainse a bhfuil úinéireacht aige ar an gcás cásanna lena n-athbhreithniú don fhoireann laistigh de 90 lá, baintear iad ón gcóras RCM ach leanann na tuarascálacha nár oibríodh orthu de bheith ar IBI.

- Baineann cásanna a bhfuil rátáil D acu le tuarascálacha ina rangaitear an duine a bheith ina neamhchónaitheoir. Ní théitear i mbun gnímh i leith thromlach na gcásanna seo.¹

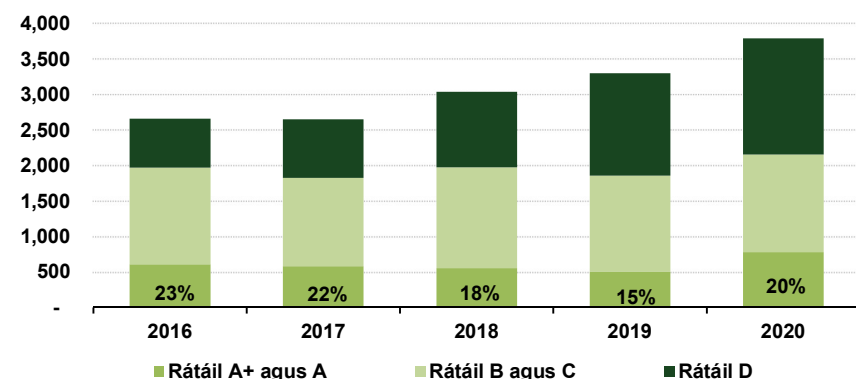
Tuarascálacha nach meaitseáiltear le cáiníocóir

- 13.12** Amhail Feabhra 2021, níor meaitseáladh 15,000 ceann (12%) de na tuarascálacha a fuarthas i rith na mblianta ó 2016 go 2020 le próifíl na gCoimisinéirí Ioncaim.²
- 13.13** Catagóirítear 20% de na tuarascálacha neamh-mheaitseáilte, ar an meán, mar thuarascálacha ardriosca gach bliain (féach Fíor 13.2). Tríd is tríd, ní dhéanann na Coimisinéirí Ioncaim tuarascálacha nach meaitseáiltear le cáiníocóir a fhiosrú ná a athfhiosrú.
- 13.14** Thosaigh na Coimisinéirí Ioncaim cleachtadh in Eanáir 2021, áfach, le hathbhreithniú a dhéanamh ar thuarascálacha neamh-mheaitseáilte a fuarthas in 2020 trí athbhreithniú de láimh a dhéanamh ar dhaoine aonair nó ar chuideachtaí a ainmnítear sna haighneachtaí tuarascála. Rinne an cleachtadh sin, a críochnaíodh in Aibreán 2021, 2,537 dtuarascáil (67%) a mheaitseáil le taifid na gCoimisinéirí Ioncaim. Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim go mbeartaíonn siad na blianta roimh 2020 a athfhiosrú i dtaobh cásanna neamh-mheaitseáilte chomh fada agus a bhíonn acmhainní ar fáil.

¹ Is féidir, i gcásanna áirithe, go ndéanfaidh na Coimisinéirí Ioncaim teagmháil leis an riarachán ábhartha cánach faoi phrótacail um 'malartú frithpháirteach eolais'. Tugann na Coimisinéirí Ioncaim le fios go ndearnadh 646 iarraidh ar chúnamh frithpháirteach in 2020 agus bhain 13 cinn díobh le tuarascálacha.

² Tá beagán de bhreis ar 5,600 cás a bhain rátáil D amach san áireamh sna tuarascálacha neamh-mheaitseáilte. Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim, bunaithe ar an eolas a cuireadh ar fáil sa tuarascáil, nach féidir í a nascadh le UPSP Éireannach.

Fíor 13.2 Tuarascálacha neamh-mheaitseáilte, 2016 go 2020 amhail Feabhra 2021

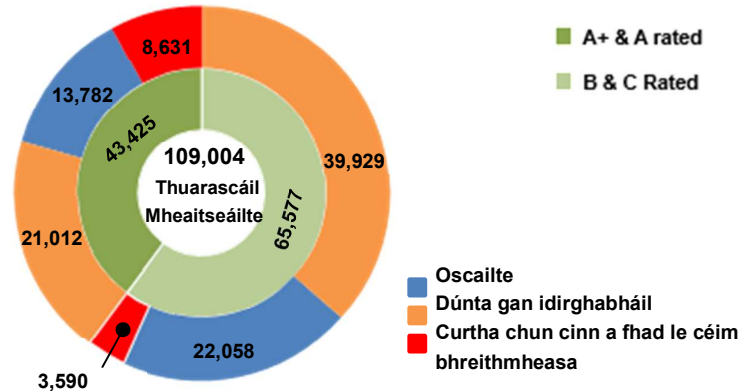

Foinse: Na Coimisinéirí Ioncaim. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Tuarascálacha meaitseáilte a bhainistiú

- 13.15** D'éirigh leis na Coimisinéirí Ioncaim thart ar 109,000 ceann (87%) de na tuarascálacha a fuarthas sna blianta 2016-2020 a mheaitseáil le cáiníocóirí sainaitheanta. Tugtar stádas na gcásanna seo amhail Feabhra 2021 le fios i bhFíor 13.3.

Fíor 13.3 Stádas tuarascálacha maidir le hidirbhearta amhrasacha a fuarthas in 2016-2020, amhail Feabhra 2021

Foinse: Na Coimisinéirí Ioncaim. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

- Nótaí:
- a Dúnta gan idirghabháil — is féidir an méid seo a leanas a áireamh leis na cúiseanna a bhíonn le dúnadh; ní raibh aon impleachtaí ioncaim i gceist; dúnadh an cás; faisnéis íseal-luacha; faisnéis ar luach maith lena húsáid amach anseo; ní raibh aon cháin ábhartha i mbaol, atreoraíodh go rannán eile é.
 - b Cuireadh dhá thuarascáil i gcuntas nach raibh aon rátáil acu — dúnadh ceann amháin gan idirghabháil agus tá an ceann eile ar oscailt go fóill.
 - c Ní chuirtear 518 gcás a bhfuil rátáil D acu san áireamh.

Tuarascálacha ardriosa

- 13.16** Measadh gur bhain rátáil riosca A+/A le 43,425 cinn (40%) de na tuarascálacha meaitseáilte, ar an iomlán. Astu seo, dúnadh beagnach leath díobh (48%) gan idirghabháil faoi Fheabhra 2021. Bhí 32% ar oscailt, agus lean an 20% eile ar aghaidh agus rinneadh cineál éigin de ghníomhaíocht comhlíonta ina leith — e.g. breithmheas, fiosrúchán faoi ghné, iniúchadh, imscrúdú nó agallamh próifíle.
- 13.17** Scrúdaíodh sampla fánach 25 thuarascáil lenar bhain rátáil A+/A a dúnadh in 2020 chun measúnú a dhéanamh ar cibé acu an raibh nó nach raibh an gníomh a rinne na Coimisinéirí Ioncaim comhsheasmhach lena mbeartais nós imeachta. Dheimhnigh an t-athbhreithniú an méid seo a leanas:
- Thug na Coimisinéirí Ioncaim faoi chineál éigin de ghníomhaíocht comhlíonta leantach i measc deich gcás.
 - Chinn na Coimisinéirí Ioncaim in 12 chás nár theastaigh idirghabháil comhlíonta, agus i ndiaidh athbhreithniú a dhéanamh ar an tuarascáil, chinn foireann an scrúdaithe go raibh seo réasúnta.
 - Dúnadh tuarascáil amháin i gcás amháin ar chóras leagáide na gCoimisinéirí Ioncaim in Aibreán 2020 agus breacadh nóta leis an gcás sin go raibh sé le hathoscailt sa chóras RCM, ach níor athosclaíodh é seo.

- Measadh gur bhain na tuarascálacha in dhá chás le brainse eile de chuid na gCoimisinéirí Ioncaim maidir lena n-imscrúdú féideartha breise. Dúnadh na cásanna, áfach, sula ndearnadh atreorú agus níl aon fhianaise ar comhad le haon ghníomhaíocht a thabhairt le fios i ndiaidh iad a atreorú chuig an mbrainse eile.

Tuarascálacha Ísealtosaíochta

- 13.18** Dúnadh 61% de na tuarascálacha meaitseáilte a chatagóirítear amhail rátáil B agus C gan idirghabháil. Níor lean ach 5.5% díobh ar aghaidh go ndéanfaí idirghabháil orthu.
- 13.19** Rinne an scrúdú tástáil ar 25 thuarascáil a bhain rátáil B/C amach a dúnadh gan ghníomhaíocht.
- Ba dhealraitheach go raibh an dúnadh réasúnta i measc 20 ceann de na cásanna a scrúdaíodh, bunaithe ar na sonraí a cuireadh ar fáil sa tuarascáil nó sna nótaí a sholáthair an cásoibrí.
 - Measadh gur bhain na tuarascálacha le brainse eile de chuid na gCoimisinéirí Ioncaim i gceithre chás maidir lena n-imscrúdú féideartha breise. Níl aon fhianaise ar comhad le haon ghníomhaíocht a thabhairt le fios i ndiaidh iad a atreorú chuig an mbrainse eile.
 - I gcás amháin inar bhain suim idirbhirt nochta arbh fhiú breis agus €31,500 í, ba é an chúis a luadh a bheith leis an dúnadh a cuireadh i dtaifead ná gurbh ionann an tuarascáil agus ‘faisnéis íseal-luacha’. Níor cuireadh aon sonraí breise ar fáil maidir leis an bhfáth ar measadh gur bhain íseal-luach léi.
- 13.20** Déantar tuarascálacha a meastar gur tuarascálacha ísealtosaíochta iad (rátáil B/C) agus nár sannadh laistigh de 90 lá a scríosadh go huathoibríoch ó RCM. Leanann siad de bheith ar IDI na gCoimisinéirí Ioncaim ar feadh tréimhse éiginnte, áfach, agus de bheith nasctha le próifíl an cháiníocóra mheaitseáilte. Mar thoradh air sin, úsáidtear iad le heolas a chur ar fáil do rátáil riosca ghinearálta an cháiníocóra laistigh d'uirlis roghnaithe cásanna rioscabhunaithe na gCoimisinéirí Ioncaim — Measúnú, anailís agus próifiliú riosca (REAP). Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim go ndéanann tuarascáil a bheith ann an scór riosca a mhéadú i leith an cháiníocóra ábhartha in REAP. Rangáítear na scóir riosca seo ansin agus cuirtear ar fáil iad do rannáin oibríochtúla. Déanann bainisteoirí atá bainteach in obair comhlíonta athbhreithniú ar thorthaí REAP agus cuireann seo eolas ar fáil do chásanna a roghnú ar a ndéantar gnáthimscrúdú.

Tráthúlacht

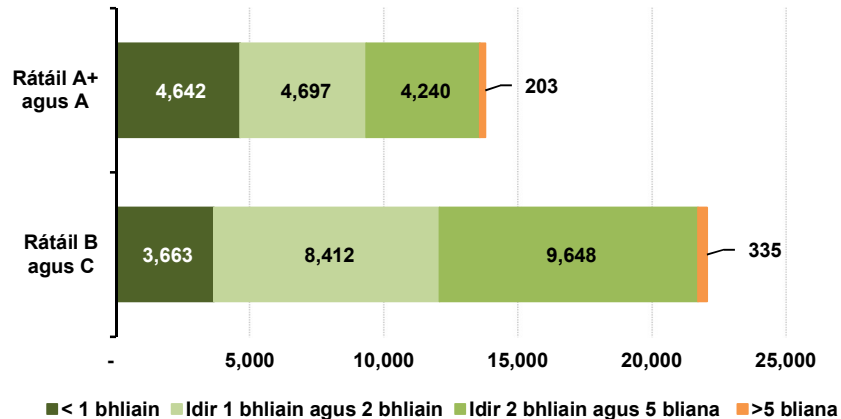
- 13.21** Baineann tábhacht le hathbhreithniú agus gníomh tráthúil i leith an eolais a chuimsítear i dtuarascálacha. Nuair a dhéantar measúnú ar thráthúlacht, is áisiúil scrúdú a dhéanamh ar aois tuarascálacha atá ar oscailt faoi láthair sa chóras.
- 13.22** I gcásanna áirithe, ní féidir aon dliteanais chánach fhéideartha bunaithe ar an eolas sa tuarascáil a mheasúnú sa bhliain chánach i ndiaidh an tuarascáil a fháil, nuair a bhíonn tuairisceán cánach an chustaiméara le seoladh ar aghaidh. Cumasaíonn seo do na Coimisinéirí Ioncaim a dheimhniú cé acu atá nó nach bhfuil imghabháil cánach ar bun i bhfírinne nó cé acu atá nó nach bhfuil cúis bhaillí ann leis an ioncam méadaithe sa bhliain atá i gceist.

¹ Tá an Rannán Pearsanta freagrach as feidhmeanna seirbhíse, comhlíonta agus iniúchta a bhainistiú agus a fhorbairt do dhaoine aonair nach bhfuil ach ioncam ÍMAT acu agus d'aonáin nach bhfuil aon ioncam trádála nó gairmiúil acu, cosúil le hiontaobhais, carthanais, comhlachtaí spóirt.

Anailís aoise ar thuarascálacha oscailte

- 13.23** Rinne an scrúdú athbhreithniú ar an bhfad ama a bhí tuarascálacha a bhí ar láimh go fóill ar oscailt. Bhí beagnach 36,000 tuarascáil mheaitseáilte ar oscailt go fóill amhail 2021. Rangaíodh gur bhain ardriosca (A+/A) le 31% de na tuarascálacha a bhí ar oscailt ar feadh dhá bhliain nó níos faide (féach Fíor 13.4).

Fíor 13.4 Anailís aoise ar thuarascálacha oscailte amhail Feabhra 2021

Foinse: Na Coimisinéirí Ioncaim. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

- 13.24** Thug Rannán Pearsanta na gCoimisinéirí Ioncaim faoi thionscadal in 2020 le hathbhreithniú a dhéanamh ar thuarascálacha a bhí imithe in aois agus a cuireadh faoina mbráid chun go dtabharfaí aird orthu.¹ D'fhéach an tionscadal le meastóireacht a dhéanamh ar na rioscaí a bhaineann leis an Rannán a thug na tuarascálacha chun solais fad a bhí cásobair á déanamh freisin ar na cásanna a sannadh. Rinneadh 2,771 cháinócóir lenar bhain 4,411 tuarascáil ghaolmhar a athbhreithniú. I measc na bpríomhthorthaí ón tionscadal, bhí an méid seo a leanas:

- sainaithníodh sna tuarascálacha a fuarthas fíor-rioscaí a bhaineann leis an Rannán
- níor ghnáthrioscaí a bhí sna rioscaí a sainaithníodh i dtaobh obair an Rannáin, agus áiríodh rioscaí leo a bhain le riosca i leith gníomhaíocht trádála agus scáthgheilleagair.

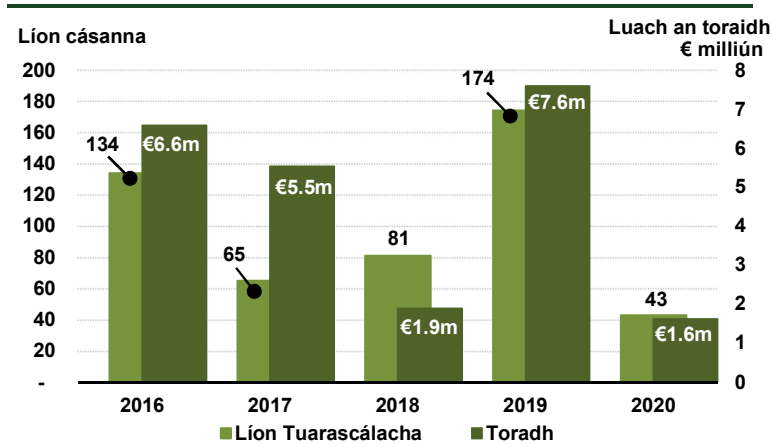
- 13.25** Chinn an t-athbhreithniú gur theastaigh prótacal le bainistiú a dhéanamh ar roinnt tuarascálacha a aistriú chuig rannáin eile ina bhféadfadh cuairt fíor-ama ar an aonán cánach a bheith ag teastáil leis an riosca a sainaithníodh a sheiceáil.

- 13.26** Tugadh na torthaí le fios i mBealtaine 2020 d'fhoireann bainistíochta an rannáin agus seoladh tuarascálacha scríofa chuig cruinniú phríomhoifigigh na foirne feidhmiúcháin bainistíochta gnó agus pléadh na torthaí ann i nDeireadh Fómhair 2020. Mar gheall ar thionchar Covid-19, níl dul chun cinn déanta go fóill ag an obair ar phrótacal a cheapadh chun tuarascálacha a aistriú idir rannáin.

Tuarascálacha is ábhar d'idirghabháil

- 13.27** Thug na Coimisinéirí Ioncaim faoi ghníomhaíocht comhlíonta amhail Feabhra 2021 ar 12,221 chás — 10% de na tuarascálacha go léir a tugadh le fios do na Coimisinéirí Ioncaim sa tréimhse cúig bliana 2016-2020. Astu seo, níor sainaithníodh toradh breise cánach ach i measc sciar beag díobh. Ríomh na Coimisinéirí Ioncaim gur bhain 497 gcás (4% díobh siúd ina n-ábhar d'idirghabháil comhlíonta) toradh €23.2 milliún amach (féach Fíor 13.5).

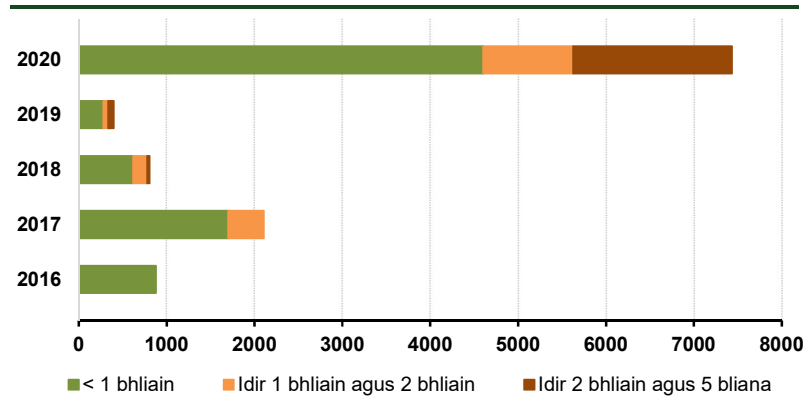
Fíor 13.5 Toradh is inchurtha go díreach i leith tuarascálacha de réir na bliana a tugadh le fios iad, 2016 go 2020

Foinse: Na Coimisinéirí Ioncaim. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Nóta: Ríomhtar an toradh de láimh ó 2016 go 2018. I gcás na mblianta 2019 agus 2020, baintear an toradh ó RCM agus meastar gur cruinne atá sé dá bharr.

- 13.28** Tugann anailís ar chásanna tuarascála a dhún na Coimisinéirí Ioncaim i ndiaidh idirghabhála le fios gur tháinig méadú mór ar an líon cásanna a dúnadh in 2020, tráth a tugadh breis agus 7,000 cás chun críche (féach Fíor 13.6). Ba sa bhliain 2017 a dúnadh an chéad líon eile ab airde de chásanna i ndiaidh idirghabhála, nuair a dúnadh beagán de bhreis ar 2,000 cás. Níorbh ionann an toradh in 2020, áfach, ach 7% de na cásanna uile a bhain toradh amach sa tréimhse 5 bliana. Bhí an chomhréir ab airde de chásanna ardriosca bainte amach ag na cásanna a dúnadh in 2020, i gcomparáid le blianta eile.

Fíor 13.6 Tráthúlacht na dtuarascálacha a dúnadh le gníomhaíocht 2016-2020^a

Foinse: Na Coimisinéirí Ioncaim. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste.

Nóta: a Áirítear le gníomhaíocht gníomhaíocht comhlíonta faoinar thug na Coimisinéirí Ioncaim, cosúil le breithmheas, iniúchadh nó agallamh próifíle.

- 13.29** Rinne an scrúdú athbhreithniú ar an bpróiseas sna Coimisinéirí Ioncaim ina ndéantar tuairisciú ar an toradh a bhaineann le himscrúduithe tuarascála. Níorbh fhéidir leis na Coimisinéirí Ioncaim a liosta cásanna a sholáthar do na blianta 2016-2018 (na blianta siúd san áireamh) chun tacú le figiúr an toraidh a tugadh le fios. Níorbh fhéidir leis an bhfoireann scrúdaithe dá bharr sampla a roghnú lena dheimhniú go raibh an toradh a tugadh le fios inchurtha i leith tuarascála agus cibé acu an ndearnadh nó nach ndearnadh an toradh a ríomh i gceart.
- 13.30** Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim go mbaintear na sonraí a chuireann eolas ar fáil d'fhigiúr an toraidh a thugtar le fios ó RCM ón mbliain 2019.
- 13.31** Roghnaíodh sampla fánach de dheich dtuarascáil a bhain toradh amach ó 2019 agus 2020 lena scrúdú. Dheimhnigh seo gur bhain an toradh a tugadh le fios i ngach cás go díreach le tuarascáil agus go ndearnadh é a ríomh i gceart.

Tuarascálacha a bhainistiú

- 13.32** Tugtar chun solais i dtuarascáil a rinne ECFE in 2015 ar rochtain riaracháin chánach ar thuarascálacha i dtaobh ceisteanna coiriúla agus sibhialta araon, bunaithe ar shonraí suirbhé a fuarthas ó 28 dtír, roinnt cásanna dea-chleachtais i dtaobh éifeachtacht a uasmhéadú san úsáid a bhaintear as tuarascálacha. Tugtar achoimre ar chleachtas na gCoimisinéirí Ioncaim maidir le gach réimse i bhFíor 13.7.

Fíor 13.7 Dea-chleachtas — éifeachtacht san úsáid a bhaintear as tuarascálacha a uasmhéadú

Réimse	Sonraí	Cleachtas na gCoimisinéirí Ioncaim
Idirchaidreamh dlúth a dhéanamh leis na hinstitiúidí airgeadais agus le haonáin eile tuairiscithe	Is féidir le clár for-rochtana nó oideachais a bhaineann le comhlachtaí ainmnithe cur go mór le caighdeán an tuairiscithe a fhaightear.	I rith 2020, ghlac na Coimisinéirí Ioncaim páirt i dtrí sheimineár gréasáin frithsciúrtha airgid, a bhí dírithe go príomha ar chomhlachtaí ainmnithe a chuir Ranna agus/nó comhlachtaí cuntasáíochta eile ar bun. Déanann na Coimisinéirí Ioncaim idirchaidreamh díreach freisin le comhlachtaí ainmnithe chun cúnamh a sholáthar nuair a thagann deacrachtaí in aighneachtaí aníos.
Acmhainn theicniúil	Is féidir le húsáid éifeachtach a bhaint as TFC le tuarascálacha a mheaitseáil le heolas an cháiniocóra acmhainní daonna a chur ar fáil chun díriú ar anailís a dhéanamh ar an scéal a chuimsítear i dtuairisciú ar thuarascálacha.	A bhuíochas le huathoibriú an phróisis tuarascálacha, baineadh an gá atá le tuarascálacha a ionchur de láimh. Tá/bhí an fhoireann a bhí bainteach sa phróiseas seo bunaithe in OTIA. Ní raibh baint acu, áfach, le tuarascálacha a phróifiliú nó le cásobair a dhéanamh ar thuarascálacha. Thug an fhoireann a leasaigh an rátáil riosca tuarascála faoi phróifiliú íosta ar an eolas a chuimsítear sa tuarascáil.
Oiliúint	Is féidir le hoiliúint a chur ar an bhfoireann san anailís ar agus san úsáid a bhaintear as tuarascálacha an breithniú a dhéantar ar mhír an scéil sa tuarascáil (an ghné a ghlacann an méid is mó ama) a dhéanamh níos éifeachtúla.	Níl clár oiliúna tiomnaithe ag na Coimisinéirí Ioncaim atá dírithe go hiomlán ar thuarascálacha a oibriú. Cuireadh oiliúint chuimsitheach ar fáil don fhoireann a bhaineann le nósanna imeachta idirghabhála comhlíonta na gCoimisinéirí Ioncaim, rud a chuireann san áireamh go hiomlán na saincheistean a d'fhéadfadh teacht aníos i gcomhthéacs tuarascála agus atá bunaithe ar na lámhleabhair chánach agus dleachtanna.
Measúnú cánach	Is féidir le tuarascálacha cabhrú le cásanna nua de thromchoireanna a shainaithint, imghabháil cánach agus calaois chánach san áireamh, lena n-imscrúdú.	Measann na Coimisinéirí Ioncaim go bhfuil tuarascálacha ina dtáscairí riosca tábhachtacha mar chuid de phróifiliú foriomlán riosca na gCoimisinéirí Ioncaim ar an mbonn cánach.
Aisghabháil fiachais	Is féidir le tuarascálacha tacú le haisghabháil fiachais trí chuntais bhainc agus foinsí cistí nach raibh eolas orthu roimhe seo a shainaithint.	Cé go mbíonn teacht ar an eolas an-áisiúil i dtaobh eolas a sholáthar don straitéis bailithe/forfheidhmithe, ní dhéantar tagairt do thuarascálacha riamh mar chuid de phróiseas/idirchaidreamh bainistíochta fiachais na gCoimisinéirí Ioncaim mar gheall ar chineál rúnda an tuairiscithe ar thuarascálacha.

Foinse: *Feabhas a chur ar Chomhoibriú idir Údaráis Chánach agus Frithsciúrtha Airgid (Improving Co-operation between Tax and Anti-Money Laundering Authorities)*, ECFE, 2015. Arna oiriúnú ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Eolas bainistíochta

- 13.33** Cuireann OTIA staitisticí míosúla ar fáil don bhainistíocht (príomhoifigeach agus rúnaí cúnta) ina sonraítear an líon tuarascálacha a fuarthas sa mhí. Ní áirítear leis na tuairiscí eolas a mheasfaí a bheadh áisiúil chun tuarascálacha a bhainistiú agus chun measúnú a éascú ar fheidhmíocht, ar nós na nithe seo a leanas
- cá mhéad díobh atá ar oscailt go fóill agus cé chomh fada a leanann siad de bheith ar oscailt?
 - cá mhéad díobh a dúnadh gan idirghabháil agus cén chúis a bhí leis?
 - anailís ar fhoinsé na tuarascála
 - sonraí faoin leibhéal gníomhaíochta comhlíonta faoinar tugadh sa tréimhse agus an toradh
 - an méid a foghlaimíodh ó chásanna a oibríodh chun cabhrú le heolas a chur ar fáil don phróiseas rátála riosca
 - aiseolas ó na hoibrithe cásanna ar na sonraí a chuimsítear i dtuarascálacha chun cabhrú leis an bpróiseas tuairiscithe a fheabhsú ó dhaoine ainmnithe
 - spriocanna nó tagarmharcanna chun teacht ar fheidhmíocht.
- 13.34** Thug na Coimisinéirí loncaim tuairisciú clár eolais isteach a bhaineann le tuarascálacha go déanach in 2020 agus go luath in 2021 óna gcórais RCM agus IBI araon. Cumasaíonn na tuairiscí clár eolais d'úsáideoirí teacht ar eolas anois ar an líon cásanna oscailte agus dúnta anuas ar an gcúis a bhí leis an dúnadh. Bailítear eolas freisin ar fhoinsé na tuarascála.

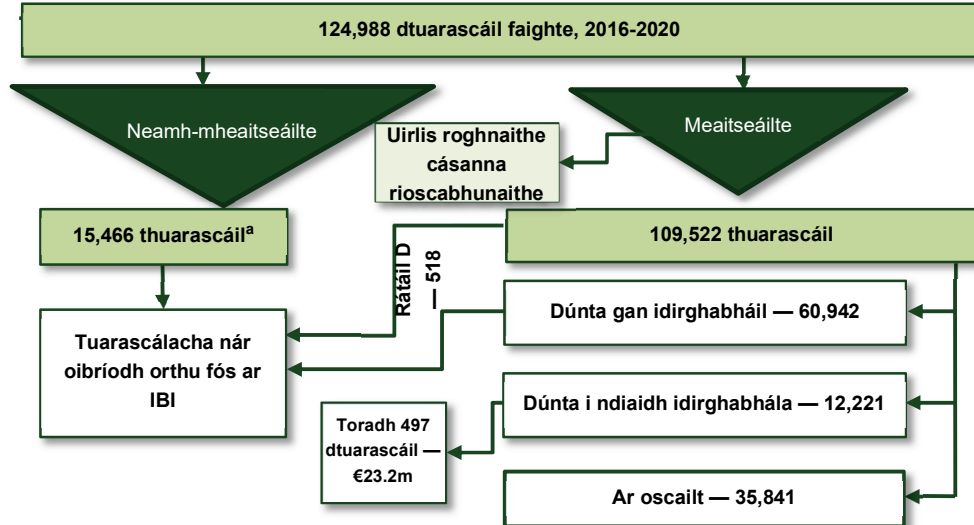
Tuairisciú seachtrach

- 13.35** Foilsíonn na Coimisinéirí loncaim sonraí ar bhonn bliantúil a bhaineann le luach na n-idirghabhálacha comhlíonta ar féidir nasc díreach a dhéanamh eatarthu agus tuarascáil.

Conclúidí agus moltaí

- 13.36** Tarchuireann institiúidí airgeadais agus comhlachtaí eile a ainmnítear ar bhonn reachtúil líon mór tuarascálacha maidir le hidirbhearta amhrasacha chuig na Coimisinéirí Ioncaim gach bliain. Fuair na Coimisinéirí Ioncaim 25,000 tuarascáil, ar an meán, gach bliain sa tréimhse cúig bliana idir 2016 agus 2020. Leagtar amach toradh na dtuarascálacha a bhainistigh na Coimisinéirí Ioncaim sa tréimhse 2016-2020 i bhFóir 13.8.

Fíor 13.8 Toradh na dtuarascálacha a fuarthas ó 2016 go 2020, amhail Feabhra 2021

Foinse: Na Coimisinéirí Ioncaim. Anailís ó Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Nóta: a Cuimsítear sna 15,466 thuarascáil breis agus 5,600 thuarascáil lena mbaineann Rátáil D.

- 13.37** D'eascair idirghabháil comhlíonta go díreach as thart ar thuarascáil amháin as gach deich gcinn gach bliain. Astu seo, níor eascair toradh díreach breise cánach ach as 497 dtuarascáil — 0.4% de na tuarascálacha a fuarthas. Imríonn tuarascáil a bheith ann i gcás meaitseáilte tionchar freisin, áfach, ar rátáil riosca an cháiníocóra ina dhiaidh sin agus ar an dóchúlacht go ndéanfaidh na Coimisinéirí Ioncaim iniúchadh nó idirghabháil comhlíonta eile air/uirthi.

Meaitseáil agus rátáil riosca tuarascálacha

- 13.38** Nuair a fhaigheann na Coimisinéirí Ioncaim tuarascáil, déanann siad iarracht í a mheaitseáil le taifid shainaitheanta cáiníocóirí, sa chás gur féidir. Tugann anailís ar chásanna a fuarthas i gcaitheamh na tréimhse nach ndearnadh 12% de na tuarascálacha go léir a fuarthas i dtosach le cáiníocóir. D'éirigh le tionscadal speisialta faoinar thug na Coimisinéirí Ioncaim in 2021 chun athbhreithniú a dhéanamh ar chásanna neamh-mheaitseáilte 2020 meaitseáil a aimsiú do dhá dtrian de na cásanna nár meaitseáladh roimhe seo, áfach. Mar thoradh air sin, bhíothas in ann anailís bhreise agus fiosrú breise a dhéanamh ar thart ar 90% de na tuarascálacha a fuarthas i gcaitheamh na tréimhse 2016 go 2020.

- 13.39** Cuirtear rátálacha riosca i bhfeidhm go huathoibríoch ar thuarascálacha nuair a fhaightear iad trí úsáid a bhaint as córas uathoibríthe. Mar thoradh ar ghnáth-athbhreithnithe bailíochtaithe a rinne oifigigh na gCoimisinéirí loncaim ina dhiaidh sin, leasaíodh 7% de na rátálacha. Ceapadh an córas rátála riosca uathoibríoch in 2014 bunaithe ar fhoirmle ina bhfuil eochairfhocail, agus luach airgeadaíochta. Níor nuashonraíodh an córas ó shin i leith chun dul chun cinn teicneolaíochta agus focail agus frásaí nuashonraithe a chur san áireamh ann a bhaineann leis an scáthghilleagar agus a mb'fhéidir go bhfuil baint acu le tuarascálacha agus leis an bpróiseas rátála riosca. Anuas air sin, ní úsáidtear eolas a baineadh ó oibrithe cásanna tuarascála le heolas a chur ar fáil don chóras rátála riosca uathoibríthe agus/nó chun an córas sin a chuíchóiriú.

Moladh 13.1

Ba cheart do na Coimisinéirí loncaim athbhreithniú agus nuashonrú tréimhseachán a dhéanamh ar an gcóras rátála riosca a shannann rátáil do gach tuarascáil. Ba cheart leasú ar eochairfhocail reatha a bheith i gceist leis an nuashonrú chun forbairtí a a tháinig ar an scáthghilleagar agus torthaí athbhreithnithe de láimh ar rátáil riosca uathoibríthe a chur san áireamh.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaítear

In 2020, bhunaigh na Coimisinéirí loncaim grúpa athbhreithnithe trasannáin, ag féachaint leis an gcóras rátála riosca a nuashonrú. Cuireadh moill ar obair an ghrúpa mar gheall ar thionchar Covid-19. Tá an grúpa ag oibriú go gníomhach anois, áfach, chun córas rátála riosca nua a thabhairt isteach, atá le soláthar in 2022.

Tuarascálacha a bhainistiú

- 13.40** Ceadáíonn próiseas na gCoimisinéirí loncaim tuarascálacha a dhúnadh gan idirghabháil a bheith ag titim amach. Rinne an scrúdú athbhreithniú ar shampla 50 cás lena chinntiú gur tugadh faoin gcúrsa cuí gníomhaíochta agus níor sainaitníodh aon saincheistanna i mbeagnach 85% de na cásanna a athbhreithníodh.
- Measadh gur bhain na tuarascálacha i sé chás le brainse eile de chuid na gCoimisinéirí loncaim maidir le himscrúdú féideartha breise. Dúnadh na cásanna, áfach, sula ndearnadh atreorú agus níl aon fhianaise ar comhad le haon gníomhaíocht a thabhairt le fios i ndiaidh iad a atreorú chuig an mbrainse eile.
 - Dúnadh tuarascáil amháin i gcás amháin ar chóras leagáide na gCoimisinéirí loncaim in Aibreán 2020 agus breacadh nóta leis an gcás sin go raibh sé le hathoscailt sa chóras RCM, ach níor athosclaíodh é seo.
- 13.41** Tá rannáin aonair na gCoimisinéirí loncaim freagrach as cinneadh a dhéanamh faoin gcúrsa cuí gníomhaíochta a theastaíonn do gach tuarascáil mheaitseáilte a seoladh chucu. Tugadh faoi deara i dtorthaí ó athbhreithniú a rinne Rannán Pearsanta na gCoimisinéirí loncaim ar chásanna a bhí imithe in aois an gá atá le prótacal a fhorbairt le haistriú tuarascálacha a bhainistiú chuig rannáin eile. D'imir Covid-19 tionchar ar obair sa réimse seo agus cuireadh stop le dul chun cinn chun prótacal a cheapadh.

Moladh 13.2

Ba cheart do na Coimisinéirí Ioncaim a chinntiú, tríd an bprótacal a theastaíonn, go ndéantar bainistíocht cáis ghníomhach ar gach cás a atreoraítear chun go ndéanfar gníomh leantach ina leith sin laistigh den chóras bainistíochta cáis agus a chinntiú go dtugtar faoi bheart leantach.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaítear

Tá prótacal á fhorbairt ag na Coimisinéirí Ioncaim faoi láthair chun aistriú tuarascálacha chuig rannáin eile agus gníomh leantach, faoi mar is cuí, a bhainistiú. Críochnófar seo faoi dheireadh 2021.

Tráthúlacht agus toradh

- 13.42** Foinse áisiúil eolais iad tuarascálacha agus cuireann siad bealaí nua ar fáil chun measúnú a dhéanamh ar riosca agus chun díriú ar iniúchtaí cánach. Fágann siad freisin gur féidir acmhainní a dhíriú ar bhealach níos éifeachtaí.
- 13.43** Bhí beagnach 36,000 cás tuarascála ar oscailt go fóill i bhFeabhra 2021. Tá 14,426 cinn (40%) ar oscailt ar feadh breis agus dhá bhliain, agus astu seo, catagóirítear breis agus an tríú cuid díobh mar chásanna ardriosca.
- 13.44** Tháinig méadú mór ar an líon cásanna a dúnadh in 2020, i ndiaidh tabhairt faoi idirghabháil. Bhí an chomhréir ab airde de chásanna a bhí imithe in aois agus cásanna ardriosca bainte amach ag na cásanna siúd ach bhain siad an toradh ab ísle amach i gcomparáid le blianta eile. D'fhéadfadh seo a thabhairt le fios go bhfuil an baol ann gur lú an dóchúlacht go n-aisghabhfar an cháin a bhíonn dlite má bhíonn moill ar imscrúdú tuarascála a chur i gcrích.

Moladh 13.3

Cosúil leis an athbhreithniú faoinar thug an Rannán Pearsanta, ba cheart do na Coimisinéirí Ioncaim tabhairt faoi athbhreithnithe rannáin ar thuarascálacha sannta chun meastóireacht a dhéanamh ar na rioscaí a bhaineann leis an rannán agus machnamh a dhéanamh ar ghníomhartha a theastaíonn i dtaobh tuarascálacha atá imithe in aois lena chinntiú nach mbaintear de luach na faisnéise le himeacht ama.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaítear

Tabharfaidh na Coimisinéirí Ioncaim faoi athbhreithniú breise ar thuarascálacha atá imithe in aois.

Éifeachtacht na próiseála ar thuarascálacha

- 13.45** Tríd is tríd, cloíonn na Coimisinéirí Ioncaim le dea-chleachtas idirnáisiúnta i dtaobh tuarascálacha a bhainistiú. Tá líon beag réimsí ann i gcleachtas na gCoimisinéirí Ioncaim a d'fhéadfaí a fheabhsú d'fhonn éifeachtacht a mhéadú ina leith sin.
 - Ní thugann na Coimisinéirí Ioncaim faoi chlár shonracha for-rochtana le comhlachtaí ainmnithe maidir le cáilíocht na dtuarascálacha a fhaightear.

- Ní thugann na Coimisinéirí Ioncaim faoi oiliúint a bhaineann go sonrach le tuarascálacha leis an bhfoireann ar úsáid éifeachtach a bhaint as tuarascálacha.

Moladh 13.4

Mar chuid den bhainistíocht a dhéanann na Coimisinéirí Ioncaim ar thuarascálacha, ba cheart dóibh breithniú a dhéanamh ar chásanna dea-chleachtais i dtaobh éifeachtacht a uasmhéadú san úsáid a bhaintear as tuarascálacha agus, ach go háirithe, i réimsí na hoiliúna agus an idirchaidrimh le comhlachtaí ainmnithe.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaítear

Cuireadh tú le hidirchaidreamh le comhlachtaí ainmnithe mar chuid den chlár bainistíochta athruithe i dtaobh an córas uathoibríthe le haghaidh tuarascálacha a thabhairt isteach in 2020. Leanfaidh OTIA leis an gcaidreamh seo a fhorbairt agus le hidirchaidreamh níos foirmiúla agus níos rialta a dhéanamh.

Áirítear le cláir oiliúna comhlíonta na gCoimisinéirí Ioncaim cheana féin treoir maidir le heolas tríú páirtí a bhainistiú, tuarascálacha san áireamh. Déantar na cláir oiliúna a nuashonrú go leanúnach chun treochtaí nó saincheistanna atá ag teacht chun cinn a chur san áireamh fad a thagann siad chun solais, maidir le tuarascálacha freisin.

- 13.46** Níl aon bhaint ag OTIA sa chásobair ar thuarascálacha. Cuireann OTIA staitisticí míosúla ar fáil don bhainistíocht ina sonraítear an líon tuarascálacha a fuarthas sa mhí. Ní chuimsítear san eolas a sholáthraítear eolas ar cheart dó bheith áisiúil chun tuarascálacha a bhainistiú ná riachtanach chun measúnú a dhéanamh ar luach na dtuarascálacha ná éifeachtacht ghníomh leantach na gCoimisinéirí Ioncaim. Ní chuireann na rannáin a oibríonn ar na tuarascálacha eolas bainistíochta ar fáil ar na cásanna a oibríodh, go hiondúil.

Moladh 13.5

Ba cheart do na Coimisinéirí Ioncaim tuairisciú eolas bainistíochta a chur i bhfeidhm lena chinntiú go ndéantar an mhaoirseacht leordhóthanach ar thuarascálacha a bhainistiú agus le cur ar a gcumas measúnú a dhéanamh ar a éifeachtaí atá an dóigh a mbainistítear tuarascálacha.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaítear

Chuir forbairt an chlár eolais tuarascála maoirseacht fheabhsaithe ar fáil ar thuarascálacha a bhainistiú cheana féin. Cuireann clár eolais RCM maoirseacht bainistíochta ar idirghabhálacha cásanna ar fáil freisin i gcás gur sainithníodh gur tuarascáil ba chúis leis an riosca. Leanfaidh na Coimisinéirí Ioncaim lena sraith córas eolais bainistíochta comhlíonta a fhorbairt agus a fheabhsú lena chinntiú go ndéantar maoirseacht agus bainistíocht leanúnach ar riosca.